

Forum Standaardisatie

Wilhelmina v Pruisenweg 104
2595 AN Den Haag
Postbus 84011
2508 AA Den Haag
www.forumstandaardisatie.nl

notitie

Wijziging versiebeheer van Digikoppeling
(stelselstandaard voor betrouwbaar
berichtenverkeer) op de 'pas toe of leg uit' lijst

FORUM STANDAARDISATIE

25 april 2018

Agendapunt:	3F		
Bijlagen:	Expertadvies Digikoppeling		
Aan:	Forum Standaardisatie		
Van:	Stuurgroep Standaardisatie		
Datum:	2-4-2018	Versie	1.0

Aanleiding en achtergrond

Digikoppeling 2.0 (stelselstandaard voor betrouwbaar berichtenverkeer met overheidsorganisaties) is reeds opgenomen op de lijst met open standaarden met als status 'pas-toe-of-leg-uit'. De voorgestelde wijziging betreft de invoering van een nieuwe manier van versiebeheer van Digikoppeling, waarbij het versiebeheer alleen nog op het niveau van de deelspecificaties wordt gevoerd.

Het huidige gelaagde versiebeheer van Digikoppeling wordt door gebruikers van de standaard als verwarrend ervaren. Het doel van het nieuwe versiebeheer is om het voor gebruikers duidelijker te maken hoe zij aan de (deel)standaard moeten voldoen. In samenspraak met het technisch overleg Digikoppeling is het versiebeheer van Digikoppeling ingediend voor de lijst met open standaarden wordt opgenomen met als status 'pas-toe-of-leg-uit'. Hierbij wordt ook het predicaat 'uitstekend beheer' aangevraagd zodat de beheerorganisatie voor een versiewijziging van een van de deelspecificaties niet telkens een toetsingsprocedure hoeft te doorlopen. Voorts wordt voorgesteld om het functioneel toepassingsgebied van Digikoppeling te beschrijven volgens de door het Forum Standaardisatie vastgestelde standaardsyntaxis.

Betrokkenen en proces

Door het Bureau Forum Standaardisatie is een intakegesprek gevoerd met de indiener (Logius) van de standaard Digikoppeling. Tijdens de intake is de standaard getoetst op basiscriteria en is een eerste inschatting gemaakt van de kansrijkheid van de procedure. Naar aanleiding daarvan heeft het Forum Standaardisatie besloten de standaarden in procedure te nemen. Aangezien de aanmelding een reeds opgenomen standaard betreft, is een verkorte toets uitgevoerd waarbij experts van BKWI, DUO, Enable-U, Logius, VNG en VWS zijn geraadpleegd.

Consequenties en vervolgstappen

Het expertadvies is positief over opname van het nieuwe versiebeheer van Digikoppeling op de lijst met verplichte standaarden. Uit de publieke consultatie zijn geen aanvullingen of tegengeluiden gekomen. Het Forum Standaardisatie zal op

basis van het Forumadvies en de relevante inzichten uit de openbare consultatie een advies aan het Overheidsbreed Beleidsoverleg Digitale Overheid (OBDO) opstellen. Het OBDO bepaalt op basis van het advies of het versiebeheer van Digikoppeling op de 'pas toe of leg uit' lijst wordt aangepast.

Gevraagd besluit

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om in te stemmen met onderstaand advies:

Het Forum Standaardisatie adviseert het Overheidsbreed Beleidsoverleg Digitale Overheid om:

1. Digikoppeling 2.0 op de 'pas toe of leg uit' lijst te vervangen door Digikoppeling (zonder versienummer). De deelspecificaties van Digikoppeling en hun versies wijzigen niet.
2. Het functioneel toepassingsgebied van Digikoppeling volgens standaardsyntaxis aldus te beschrijven:
*"Digikoppeling moet worden toegepast op alle digitale gegevensuitwisseling met behulp van gestructureerde berichten die plaatsvindt met voorzieningen die onderdeel zijn van de GDI, waaronder de basisregistraties, of die sector-overstijgend is.
Geautomatiseerde gegevensuitwisseling tussen informatiesystemen op basis van NEN3610 is uitgesloten van het functioneel toepassingsgebied."*
3. Logius het predicaat 'uitstekend beheerproces' toe te kennen voor het beheer van Digikoppeling.
4. In te stemmen met de additionele adviezen ten aanzien van de adoptie van Digikoppeling, zoals hieronder geformuleerd.

Ad 1 Wijziging versiebeheer Digikoppeling

Digikoppeling is reeds opgenomen op de 'pas toe of leg uit'-lijst. De voorgestelde wijziging is geen inhoudelijke wijziging van de standaard. Het betreft de invoering van een nieuwe manier van versiebeheer van Digikoppeling.

In de nieuwe opzet heeft de Digikoppeling standaard zelf geen versienummer meer. Het voorstel is om bij toepassing van het versiebeheer de actuele versies van de onderliggende documentatie expliciet te op te nemen in de vermelding/toelichting op de pas-toe-of-leg-uit lijst.

Ad 2 Functioneel toepassingsgebied

Als beschrijving van het functioneel toepassingsgebied voor Digikoppeling volgens standaardsyntaxis wordt geadviseerd:

Digikoppeling moet worden toegepast op alle digitale gegevensuitwisseling met behulp van gestructureerde berichten die plaatsvindt met voorzieningen die onderdeel zijn van de GDI, waaronder de basisregistraties, of die sector-overstijgend is.

Geautomatiseerde gegevensuitwisseling tussen informatiesystemen op basis van NEN3610 is uitgesloten van het functioneel toepassingsgebied.

Het organisatorisch werkingsgebied van Digikoppeling zoals reeds beschreven op de 'pas toe of leg uit' lijst wijzigt niet:

Nederlandse overheden (Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen) en instellingen uit de (semi-)publieke sector.

Bij het organisatorisch werkingsgebied wordt opgemerkt dat de standaard is bedoeld voor verkeer met basisregistraties en intersectoraal verkeer. Digikoppeling hoeft dus niet verplicht te worden gebruikt binnen sectoren. Het functioneel toepassingsgebied maakt dit expliciet.

Ad 3 Toekennen 'uitstekend beheer' aan Logius voor het beheer van Digikoppeling
Het standaardisatieproces van Digikoppeling kwalificeert positief op alle toetscriteria voor 'uitstekend beheerproces'. Op die grond wordt het Forum Standaardisatie en het OBDO geadviseerd om deze standaard het predicaat 'uitstekend beheerproces' toe te kennen. Het predicaat 'uitstekend beheerproces' sluit aan op de wijze waarop Digikoppeling het versiebeheer wil inrichten waarbij er bij beperkte wijzingen van deelspecificaties van Digikoppeling geen toetsing door het Forum Standaardisatie nodig is.

Ad 4 Additionele adviezen ten aanzien van de adoptie van de standaard
Ten aanzien van de adoptie van de standaard worden de volgende oproepen gedaan:

Aan het Forum Standaardisatie: Monitor de ontwikkelingen rondom de standaarden met betrekking tot het gebruik van APIs (waaronder RESTful APIs) om vroegtijdig de behoefte om dergelijke standaarden op te nemen op de lijst voor open standaarden te identificeren.

Aan Logius, als beheerder van Digikoppeling:

1. Monitor actief de behoefte ten opzichte van standaarden ebMS 3.0/AS4 en REST om (de ontwikkeling van) Digikoppeling aan te laten sluiten op recente technologische ontwikkelingen.
2. Stimuleer intra-sectoraal gebruik van Digikoppeling om de adoptie van Digikoppeling te bevorderen.

Toelichting

1. Waar gaat het inhoudelijk over?

Over de standaard en welk probleem lost het op
Digikoppeling is een open standaard en bestaat uit een set koppelvlakstandaarden voor gestructureerd berichtenverkeer met en tussen overheidsorganisaties. De standaarden bevatten afspraken om berichten juist te adresseren, leesbaar en uitwisselbaar te maken en veilig en betrouwbaar te verzenden.

Digikoppeling bestaat in grote lijnen uit drie koppelvlakken:

1. WUS: voor bevragingen met direct antwoord
2. ebMS: voor zowel bevragingen met direct antwoord als meldingen / transacties met uitgesteld antwoord
3. Grote Berichten: voor uitwisselen van grote bestanden

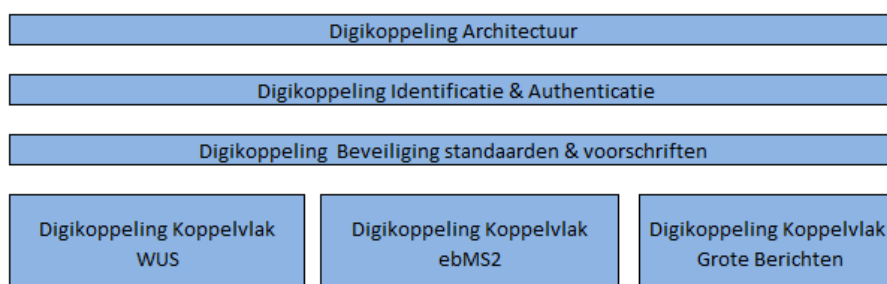
Zoals een brief in een envelop gaat voor verzending, zo gaat een elektronisch bericht in een digitale verpakking. Digikoppeling bestaat uit koppelvlakstandaarden, die logistieke afspraken bevatten voor berichtenuitwisseling tussen overheden. Digikoppeling is gericht op de logistiek en niet op de inhoud van het bericht. Met één Digikoppeling-implementatie kan een organisatie berichten uitwisselen met overheden en aansluiten op e-overheidsbouwstenen.

Over het nieuwe versiebeheer van de standaard

Op de 'pas toe of leg uit' lijst wordt voor Digikoppeling nu nog een gelaagd versiebeheermodel toegepast; De algemene versienummering (2.0) en de versienummering op de onderliggende documentatie hebben geen 1-op-1 relatie. Zo zijn er documenten met identieke inhoud in verschillende versies van de standaard. Dit is niet transparant voor gebruikers van de standaard en maakt het beheer complex.

In de nieuwe opzet heeft de Digikoppeling standaard zelf geen versienummer meer. De koppelvak- en beveiligingsstandaarden en andere richtlijnen beschreven in documenten behouden wel hun versienummers (figuur 1).

Het voorstel is om bij toepassing van het versiebeheer de actuele versies van de onderliggende documentatie expliciet te op te nemen in de vermelding/toelichting op de 'pas toe of leg uit' lijst. Het blijft aan de overheidsorganisaties om aan te geven welke onderliggende standaarden van Digikoppeling ondersteund worden.

Figuur 1: Afbeelding opbouw documentatie Digikoppeling

De standaard Digikoppeling wordt breed gebruikt binnen de overheid. Deskundigen vanuit overheidsorganisaties en ICT leveranciers zijn vertegenwoordigd in het technisch overleg Digikoppeling. Aanmelding van de het nieuwe versiebeheer van Digikoppeling bij het Forum Standaardisatie is besproken in het technisch overleg. De deelnemers van het technisch overleg zijn akkoord gegaan met het nieuwe versiebeheer van Digikoppeling. Het nieuwe versiebeheer is tevens door Logius aangeboden ter openbare consultatie.

Over uitstekend beheer

Het standaardisatieproces van Digikoppeling is voldoende open. Het standaardisatieproces kwalificeert positief op alle criteria. Op die grond wordt het Forum Standaardisatie en het OBDO geadviseerd om deze standaard het predicaat 'uitstekend beheerproces' toe te kennen. Het predicaat 'uitstekend beheerproces' sluit aan op de wijze waarop Digikoppeling het versiebeheer wil inrichten waarbij er bij beperkte wijzigingen in de deelstandaarden geen uitgebreide behandeling door het Forum Standaardisatie en het OBDO nodig is.

2. Hoe is het proces verlopen?

Voor het opstellen van dit document is de volgende procedure doorlopen:

1. Op 17 oktober 2017 is door Peter Haasnoot, Architect Logius Centrum voor Standaarden, en Pieter Hering, Architect Logius Stelseldiensten, een standaard aangemeld, betreffende aanmelding van een nieuwe versie (met nieuw versiebeheer) van Digikoppeling voor de lijst met open standaarden.
2. De procesbegeleider heeft op 16 november 2017 een intakegesprek gevoerd met de indiener. Tijdens de intake is de standaard getoetst op criteria voor het in procedure nemen en is een eerste inschatting gemaakt of de procedure kansrijk is.

3. Op basis van de intake heeft het Forum Standaardisatie op 12 december 2017 besloten de standaard in behandeling te nemen.
4. Aangezien de aanmelding een reeds opgenomen standaard betreft, is een verkorte toets uitgevoerd waarbij experts van BKWI, DUO, Enable-U, Logius, VNG en VWS zijn geraadpleegd.
5. In de periode 23 februari tot 23 maart 2018 heeft het Bureau Forum Standaardisatie het expertadvies openbaar gemaakt ten behoeve van een publieke consultatie. Eenieder kon gedurende de consultatieperiode een reactie geven op dit expertadvies. Er zijn geen inhoudelijke reacties ontvangen tijdens de consultatieronde.

3. Hoe scoort de standaard op de toetsingscriteria?

Toegevoegde waarde

De standaard is algemeen toepasbaar voor digitale gegevensuitwisseling met behulp van gestructureerde berichten tussen Nederlandse overheden (Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen) en instellingen uit de (semi-) publieke sector.

Het gebruik van Digikoppeling is toegenomen. Als gevolg daarvan is het aanbod van Digikoppeling-oplossingen toegenomen en is de aanwezige kennis bij leveranciers vergroot.

De businesscase becijfert een besparing van € 560 miljoen in 10 jaar voor alleen al het stelsel van basisregistraties. De besparingen buiten het stelsel zijn niet becijferd maar worden door de indiener als groter dan het stelsel gekwalificeerd. De businesscase gaat ervan uit dat adoptie plaatsvindt.

Vanuit de expertgroep wordt de groei van de standaarden ebMS 3.0 (i.c.m. AS4) en REpresentational State Transfer (REST of RESTful) benoemd als standaarden die toegepast kunnen worden bij het raadplegen van bronnen. Beide standaarden hebben sterke raakvlakken met Digikoppeling. De adoptie van deze standaarden lijkt afhankelijk van de flexibiliteit van en toepasbaarheid bij 'legacy' systemen en de huidige behoefte aan transactionele uitwisseling van (gevalideerde) gegevens. De raakvlakken hebben geen gevolgen voor deze toetsing van het versiebeheer van Digikoppeling.

Open standaardisatieproces

Het standaardisatieproces van Digikoppeling is voldoende open. Het standaardisatieproces kwalificeert positief op alle criteria. Op die grond wordt het Forum Standaardisatie en het OBDO geadviseerd om Logius voor deze standaard het predicaat 'uitstekend beheerproces' toe te kennen. Het predicaat 'uitstekend beheerproces' sluit aan op de wijze waarop Digikoppeling het versiebeheer wilt inrichten waarbij er bij beperkte wijzigingen in de deelstandaarden geen uitgebreide behandeling door het Forum Standaardisatie en het OBDO nodig is.

Draagvlak

Er is aanbod van zowel commerciële producten en diensten als van open source software. Het aantal gebruikers van Digikoppeling neemt toe, ook buiten het verplichte toepassing- en werkingsgebied. Digikoppeling zoekt actief de samenwerking tussen leveranciers en gebruikers op. Via het Technisch Overleg Digikoppeling werken leveranciers en gebruikers aan de ontwikkeling van de standaard. Het technisch overleg Digikoppeling is op 13 juli 2017 akkoord gegaan met het nieuwe versiebeheer van Digikoppeling.

Opname bevordert de adoptie

De standaard Digikoppeling is reeds opgenomen op de 'pas toe of leg uit'-lijst als Digikoppeling. De aanpassing van het versiebeheer van Digikoppeling op de 'pas toe of leg uit' lijst draagt bij aan verduidelijking van de vereisten met betrekking tot de implementatie van de standaard en draagt daarmee bij aan adoptie van de standaard.

Toelichting van eventuele risico's

De expertgroep heeft geen specifieke risico's geïdentificeerd.

4. Wat is de conclusie van de expertgroep en de consultatie?

Conclusie van de expertgroep

De expertgroep adviseert het Forum Standaardisatie en het Overheidsbreed Beleidsoverleg Digitale Overheid om Digikoppeling 2.0 op de 'pas toe of leg uit' lijst te vervangen door Digikoppeling zonder versienummer. De deelspecificaties en hun versies wijzigen niet.

Tevens adviseert de expertgroep het beheer van Digikoppeling het predicaat 'uitstekend beheerproces' toe te kennen.

Tenslotte adviseert de expertgroep om het toepassingsgebied van Digikoppeling te beschrijven volgens standaardsyntaxis.

5. Welke additionele adviezen zijn er ten aanzien van de adoptie van de standaard?

Naar aanleiding van de expertgroep zijn er bij opname op de lijst met open standaarden de volgende oproepen ten aanzien van de adoptie van de standaard te doen:

Aan het Forum Standaardisatie: Monitor de ontwikkelingen rondom de standaarden met betrekking tot het gebruik van APIs (waaronder RESTful APIs) om vroegtijdig de behoefte om dergelijke standaarden op te nemen op de lijst voor open standaarden te identificeren.

Aan Logius, als beheerder van Digikoppeling:

1. Monitor actief de behoefte ten opzichte van standaarden ebMS 3.0/AS4 en REST om (de ontwikkeling van) Digikoppeling aan te laten sluiten op recente technologische ontwikkelingen.
2. Stimuleer intra-sectoraal gebruik van Digikoppeling om de adoptie van Digikoppeling te bevorderen.

De opgeroepen partijen worden gevraagd om één jaar na opname van de standaard over de voortgang op deze punten te rapporteren aan het Forum Standaardisatie.

Bijlage

- Expertadvies Digikoppeling:
<https://www.forumstandaardisatie.nl/sites/bfs/files/20180223%20Expertadvies%20Digikoppeling.pdf>